

ODPOWIEDZIALNOŚĆ LEKARZA I SZPITALA Odszkodowanie za błędy medyczne

Lekarz odpowiada za szkody powstałe w wyniku złej diagnozy

Jeżeli lekarz nie będzie przestrzegał zasad sztuki medycznej i nieprawidłowo zdiagnozuje chorobę pacjenta, może zostać pociągnięty do odpowiedzialności odszkodowawczej. Grozi mu także odpowiedzialność karna.

Zła diagnoza lekarza, czy błąd w toku leczenia dla wielu pacjentów kończy się znacznym pogorszeniem stanu zdrowia, a nawet śmiercią. W części przypadków jest to spowodowane błędem w sztuce lekarskiej (medycznej), czyli naruszeniem przez lekarza podejmującego czynność medyczną obowiązujących go zasad postępowania. Zasady te muszą wynikać z nauki i praktyki medycznej, tak aby można było udowodnić lekarzowi, że naruszył on obowiązki ostrożnego zachowania.

Błędna diagnoza

Błędy lekarskie dzielą się zasadniczo na błędy diagnostyczne i terapeutyczne. Pierwsze z nich, jak sama nazwa wskazuje, polegają na postawieniu złej diagnozy, czyli wadliwym rozpoznaniu stanu zdrowia pacjenta. Zawsze musi tutaj dojść do naruszenia reguł postępowania medycznego.

Błąd diagnostyczny może polegać na tym, że lekarz stwierdzi u zupełnie zdrowego pacjenta chorobę, np. uzna, że ma nowotwór. Może to także być diagnoza, w której lekarz nie stwierdzi żadnej choroby, mimo że ona niewątpliwie występuje, lub stwierdza inną jednostkę chorobową, niż występuje. Źródłem takich błędów jest najczęściej nieprzeprowadzenie odpowiednich badań czy wywiadu z pacjentem lub też zbagatelizowanie dotychczasowej historii choroby. Jednym z często spotykanych błędów diagnostycznych jest nieprzeprowadzenie cesarskiego cięcia, w sytuacji gdy wymagają tego okoliczności, czego skutkiem jest śmierć matki lub dziecka (lub spowodowanie znacznego uszczerbku na ich zdrowiu).

Niewłaściwa terapia

Drugim z powszechnie występujących błędów medycznych jest błąd terapeutyczny. Jest on związany z czynnościami leczniczymi. Zawsze polega na podjęciu przez lekarza złego leczenia, które w zależności od okoliczności może wynikać zarówno z niewłaściwej diagnozy (błędu diagnostycznego), jak też podjęcia działań nieadekwatnych do dobrze postawionej diagnozy.

Należy pamiętać o tym, że lekarz nie może uwolnić się od odpowiedzialności za błąd terapeutyczny, tłumacząc się tym, że podjął leczenie na podstawie fatalnej diagnozy innego lekarza czy badań dokonanych w innym szpitalu. Medyków obowiązuje zasada ograniczonego zaufania. Każdy z nich powinien zweryfikować diagnozę poprzednika. Podobnie będzie w sytuacji, gdy pacjent trafi do nowego lekarza w trakcie źle prowadzonej terapii. Jego obowiązkiem będzie zmiana metody leczenia na bardziej skuteczną.

Rodzaj błędu medycznego nie ma znaczenia dla odpowiedzialności cywilnej i wiąże się tak samo z obowiązkiem naprawienia powstałej w jego skutek szkody. Podstawowe znaczenia ma tutaj wina lekarza, która może być nawet nieumyślna.

Odszkodowanie od szpitala

Osoby, które doznały skutków źle postawionej diagnozy lub niewłaściwego leczenia, mogą żądać odszkodowania od szpitala, w którym pracuje lekarz, lub od niego samego (jeżeli działał on w ramach własnej praktyki). W praktyce rzadko jednak dochodzi do ugodowego załatwienia sprawy (szpitale twierdzą, że zwinionej przez niego szkody nie było lub żądania są zbyt wygórowane) i poszkodowanym pacjentom nie pozostaje nic innego jak złożenie pozwu o odszkodowanie do sądu.

Odszkodowanie może pokrywać przede wszystkim rzeczywiście poniesioną szkodę, czyli straty, które poniósł pacjent w wyniku błędu lekarza. Będą się do nich zaliczały wszystkie koszty, które poniósł pacjent w związku z koniecznością dodatkowego leczenia się, np. wydatki związane z pobytem w szpitalu, konsultacje u specjalistów, dodatkowa opieka pielęgniarstwa, zakup leków, protez, aparatu słuchowego, okularów, wózka inwalidzkiego.

Pozew po wielu latach

W wielu przypadkach konsekwencje nieprawidłowo przeprowadzonych operacji, zabiegów lub leczenia farmakologicznego ujawniają się dopiero po latach. Z tego względu roszczenia osób poszkodowanych w ich wyniku przedawniają się dopiero po trzech latach od dnia, w którym dowiedział się o wystąpieniu szkody oraz o osobie obowiązanej do jej naprawienia. W przypadku osób małoletnich naprawienie szkody na osobie nie może skończyć się wcześniej niż z upływem dwóch lat od uzyskania pełnoletniości.

Na drodze sądowej można ubiegać się również o odpowiednią kwotę z tytułu zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę przejawiającą się w doznanych cierpieniach fizycznych i moralnych. Nie jest ona uzależniona od wartości poniesionej szkody.

Potrzebna dokumentacja

Na poszkodowanym pacjencie spoczywa obowiązek udowodnienia powstania szkody związanej z błędnymi działaniami lekarza. Ważne jest więc to, aby jeszcze przed złożeniem pozwu o odszkodowanie zgromadził on możliwie pełną dokumentację – która powinna być wykorzystana nie tylko w samej treści pozwu, ale także jako dowód w postępowaniu cywilnym.

Zgodnie z ustawą o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta ma on prawo do dostępu do dokumentacji medycznej dotyczącej jego stanu zdrowia oraz udzielonych mu świadczeń zdrowotnych. Szpital ma obowiązek udostępnić ją przedstawicielowi ustawowemu pacjenta bądź osobie przez niego upoważnionej.

Dokumentacja medyczna może być udostępniana do wglądu w siedzibie szpitala, poprzez sporządzenie jej wyciągów, odpisów lub kopii albo też w niektórych przypadkach poprzez wydanie oryginału za pokwitowaniem odbioru i z zastrzeżeniem zwrotu po wykorzystaniu. Za udostępnienie dokumentacji medycznej w postaci wyciągów, odpisów lub kopii szpital może pobierać opłatę.

Zawiadomienie w prokuraturze

Poszkodowany pacjent (lub jego rodzina w razie śmierci) może również złożyć do prokuratury zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa. Wówczas w zależności od skutku niefachowych działań medycznych i okoliczności zdarzenia przeciwko lekarzowi może być wszczęte postępowanie karne o nieumyślne spowodowanie śmierci (art. 155 kodeksu karnego) czy narażenie człowieka (zarówno poprzez działanie, jak i zaniechanie) na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu (art. 160 kodeksu karnego). W drugim przypadku chodzi nie tylko o spowodowanie zagrożenia w sytuacji, w której przed interwencją lekarza żadne niebezpieczeństwo nie zagrażało pacjentowi, ale także wtedy, kiedy podejmowanymi działaniami zwiększył zagrożenie dla już zachodzącego bezpośrednio niebezpieczeństwa.

Kwalifikację prawną błędu medycznego polegającego na spowodowaniu uszczerbku na zdrowiu, należy oceniać poprzez pryzmat jego skutków. Jeżeli będzie nim ciężki uszczerbek na zdrowiu w postaci świadomego spowodowania nieuleczalnego kalectwa, długotrwałej choroby realnie zagrażającej życiu, trwałej choroby psychicznej czy do istotnego zeszpecenia lub zniekształcenia ciała lekarz będzie odpowiadał przede wszystkim z art. 157 par. 1 kodeksu karnego, który przewiduje karę nawet 10 lat pozbawienia wolności. Sankcje będą rzecz jasna łagodniejsze w razie naruszenia czynności narządu ciała lub rozstroju zdrowia, który uda się wyleczyć w nieodległym czasie.

Prawo do dokumentacji

Pacjent ma zawsze prawo do dokumentacji medycznej zawierającej co najmniej:

- jego dane osobowe – nazwisko i imię, datę urodzenia, oznaczenie płci, adres miejsca zamieszkania oraz numer PESEL
- oznaczenie podmiotu udzielającego świadczeń zdrowotnych ze wskazaniem komórki organizacyjnej, w której udzielono świadczeń zdrowotnych
- opis stanu zdrowia pacjenta lub udzielonych mu świadczeń zdrowotnych
- datę jej sporządzenia

Przykład

Zadośćuczynienie za błąd medyczny

W 2009 r. Sąd Apelacyjny w Lublinie przyznał (przychylając się do wyroku sądu I instancji) zadośćuczynienie w kwocie 600 tys. zł i 5,6 tys. zł miesięcznej renty w sprawie dotyczącej błędu medycznego popełnionego w czasie porodu małoletniego powoda. Poszkodowanym był chłopiec, który w wyniku niedotlenienia okołoporodowego ma ciężkie objawy uszkodzenia układu nerwowego. Chłopiec nie nawiązuje kontaktu wzrokowego, ma małą głowę, samodzielnie nie siedzi, nie stoi, wymaga ciągłej rehabilitacji i pomocy osób trzecich do końca życia. Co więcej sąd apelacyjny przyznał jeszcze 57 tys. zł odszkodowania i uznał, że odsetki należą mu się już od dnia wniesienia pozwu przeciwko szpitalowi w Puławach. Koszty źle przeprowadzonego porodu poniesie ubezpieczyciel puławskiej placówki.

Źródło: kancelaria Budzowska Fiutowski i Partnerzy. Radcowie Prawni

Adam Makosz

adam.makosz@infor.pl

Podstawa prawna

Ustawa z 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty (Dz.U. z 2008 r. nr 136, poz. 857 z późn. zm.).